

"UKRAINIAN LABOR NEWS"

Printed and published tri-weekly by the Workers and Farmers Publishing Association, Limited, a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its head office and place of business, at the corner of Pritchard Avenue and McGregor Street in the City of Winnipeg, Manitoba.

Subscription per year \$4.00

Telephone: J 1465.

"UKRAINSKI ROBITNICHI VISTI"

газета для робочого люду — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.

Видав. Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, інкорпороване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня містяться в Укр. Роб. Домі, на вулиці вулиці Прічард і Мекгрегор, у Вінніпегу, Ман.

Передплата на рік \$4.00

Адреса:

UKRAINIAN LABOR NEWS

Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man. Canada.

ПРО "НАШУ" КАНАДІЙСКУ ЗАЛІЗНИЦЮ.

В Канаді, як відомо, є дві великі і головні залізничні системи: приватно-компанійна Canadian Pacific Railway (а в скороченні після перших букв — Сіпіар) і, як то кажуть, "наша", тобто державна Canadian National Railway (а в скороченні — Сінар).

Головні залізничні лінії обох цих систем і їхні галузі то збігаються то віддаляються в різних місцях, пересічаються, стікаються з собою в різних містах, то знов розходяться. І хоч в Канаді простору доволі, для них тут тісно і одна друга хотіла-б знищити і слід затерти.

Сіпіарська компанія веде завжди скриту але заду боротьбу проти сінарської залізничної системи, іперше з чисто економічних конкурентних мотивів, подруге і з принципів та політичних міркувань. Кожний цент зиску, що йде до каси державної залізниці, немов-би вирваний з рук сіпіарських скарбників.

Сіпіарській компанії такі перспективи не подобаються, хоч, остаточно, в разі біди, це не було-б вже так дуже зле. Канадійське правління, наприклад, перебрало на себе збанкрутовану залізницю Grand Trunk Pacific і тепер клопочеться нью, а бущим власником (шероцям) платити не погати дивіденди.

Маючи неабияку економічну і фінансову силу, сіпіарська компанія довгий час контролювала доміняльне правління. Нині вона втратила вправді що контролю в палаті послів, але має її ще в сенаті. Має вона, за собою більшість сенаторів, які, наприклад, перед закриттям останньої сесії парламенту кинули до коша ухвалу палати послів що до збудовання нових залізничних сінарських галузів.

Тепершній парламент в своїй більшості прихильний державній залізничній системі і старався зробити її поплатним державним підприємством. Попри інші старання, які поробило ліберальне правління в цьому напрямі, воно наляло сера Г. Торнтона, залізничного експерта, на президента сінарської залізниці. На нього впало завдання завести всю можливу ошадність в розходах, а збільшити приходи, щоб держава мала якийсь зиск з своєї залізниці.

Торнтон справився з своїм завданням "не зле" (не даром-же бере 60 чи 70 тисяч доларів річної платні). Він в першу чергу звільнив багато робітників від праці і заставив кожного з оставших робітників сповняти ту працю, що її попередньо виконували чотири робітники. Збільшенням в четверо визиском робітничої праці він старався виправдати покладені на нього надії і поправити біланс державної залізниці. І треба визнати, що це в деякій мірі йому вдається. При цьому Торнтон завжди і скрізь перехвалюється "своїми успіхами", які він приписує виключно своїй умілій адміністрації.

Сіпіар їде тою-ж самою дорогою і натискає на своїх робітників. Визискувачі-солерники ведуть боротьбу, а-в робітників спина тріщить. Крім того Сіпіар не залишає всіх інших скритих способів боротьби проти сінарської залізниці.

Приятелі сіпіарської компанії в Злучених Державах взяли собі канадійську державну залізницю за "аргумент" у своїй федеральній виборчій кампанії. Виступаючи проти тих елементів, що обстоюють націоналізацію залізниць в Злучених Державах і т.п., ці заступники тамошніх залізничних компаній і взагалі великих інтересів вказують на Сінар в Канаді, як на приклад великого зла державної власності і безпорядків державній клопоти. В обороні державної власності стають подвизники з табору Лафолета і доказують, що якраз Сінар може послужити прикладом на користь державної власності.

Виходить, що боротьба сіпіарської компанії проти сінарської залізниці і проти державного посідання її, набирає тут троха більшого чим чисто-канадійського значіння. Залізничні магнати в Злуч. Державах і їх політичні агенти теж нью зацікавлені. Не раді вони "ліхому примірові" державної власності, хоч він і не такий вже небезпечний.

Ми-ж від себе скажемо, що добре буде, коли ці панове дармоїди погодяться з тим порівняно невеликим для них злом, бо лехше буде пережити хвилю, коли в майбутньому робітники відберуть в них залізницю таки на справжню власність майбутньої робітничо-фармерської держави і зломаного цента за них не заплатять.

ЩЕ ПРО ПОМІЧ СТРАЙКУЮЧИМ МАЙНЕРАМ.

Ми вже писали, пишемо і будемо писати про потребу помочи страйкующим майнерам 18. дистрикту, копис-страйк не закінчиться: Хочемо, щоб всі, що читають наш часопис, не тільки пам'ятали про цю потребу, але щоб не спочиваючи давали страйкерам поміч, поки її потрібно.

У Вінніпегу відбудеться в сідмоду суботу і неділю, 27. і 28. вересня, колекта по домах на поміч страйкующим майнерам.

Що робити для цієї справи інші місцевості? Цєю справою мусить зайнятися кожна робітнича а то й фармерська організація. Боротьба наших товаришів, це наша боротьба.

Посилайте всі зібрані фонди негайно на адресу: Robert Peacock, 408-9 Burns Bldg., Calgary, Alta.

В СПРАВІ ОРГАНІЗАЦІЇ МІСЬКИХ РОБІТНИКІВ.

Від 1919 року, коли у Вінніпегу був відомий генеральний страйк, в якому брали участь і міські робітники, виннігеська міська рада накинута цим робітникам т. зв. "невеличкий пакт". На підставі цього пакту або умови (доситьно наліченої) міські робітники не мають права лутитися з ніякими трейд-юніями.

Ця справа була вже нераз порушувана в міській раді і робітничі аддермени завжди зволіли завзату боротьбу, щоб цю ганебну постанову скасувати і дати міським робітникам повну свободу організуватися. Але цю робітничу аддерменів в міській раді є менше, як буржуазних, то ця справа завжди кінчалася лише на дебатах і невеличкий пакт остав дашьне в силі.

Цего літа Дж. Л. МекБрайд а Трейде енд Лейбор Канс'т' еніс в імені міських електричних робітників апликацію до федерального міністерства праці за назначенням ради помирення, яка мала би вирішити справу здуки міських робітників в інші трейд-юніями. Міністер праці Мордок припав апликацію і звернувся до міської ради у Вінніпегу, щоб назначила свого члена до ради помирення. Міська рада відповіла Мордокові, що не знає про ні-

який спір з електричними робітниками і не годиться на значення ради помирення, доки апликація буде внесена якоюсь третьою стороною, себто Трейде енд Лейбор Канс'т' Таким робом міська рада не хотіла навіть розбирати справи, яка була предложена в імені міських робітників Трейде енд Лейбор Канс'т'ом і одобрена міністерством праці.

Тепер Мордок написав до міської ради листа, в яким сварились П за таке відношення до міських робітників і наивнає його "небритійським і неканадійським". Він дашьне каже, що як самі міські робітники зажадають назначення ради помирення для вирішення справи з невеличким пактом, то він, міністер праці, назначить таку раду, без огляду на те, чи міська рада згодиться на це, чи ні.

Цікавим в цілім цім справі є між иншим те, що право на організування міських робітників в юнію обстоює члені буржуазного правління і то внає такий, котрий публично заявляв в парламенті, що Канаді потрібно війська проти робітників, — а проти того права бореться міська рада, на чолі котрої стоїть робітничий мейор, Фармер, член Независимої Партії Праці.

Л. ПІОНТЕК.

П'ЯТЬ ЛІТ РОБОТИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК.

1923 року минуло 5 літ існування Всеукраїнської Академії Наук (В.У.А.Н.) і вона випустила своє надзвичайно цікаве "Звідомлення", де докладно подаються всі відомості про роботу Академії та умови роботи за всі роки.

В.У.А.Н. належить до тих інституцій на Україні, що залишилися працювати з Радянським Владом і працювали весь час, не зважаючи на те, що часом умови були не тільки надзвичайно "важкі", але просто неможливі для праці.

Та Академія викликала завдання центральній Радянській Владі, що допомагала їй завжди, коли це тільки було можливо. Невідомий секретар В.У.А.Н. академик А. С. Кримський, відомий вчений і поет в своїйому загальному огляді "Звідомлення" говорить про це так:

"Що не мало довелось Українській Академії Наук зазнати злиднів за ці п'ять років (1918 — 1923), це річ безперечна. Тільки-ж червоною ниткою переходить по всьому академічному житті один нестерпний факт: під накривнішим моментом Академію рятую центральна Радянська Влада, і тільки центральна Радянська Влада. Раднарком своїм декретом 4-го липня 1919 року відразу визнав, що Українська Академія Наук виникла "як наслідок революційного руху українського народу", і ніякі неприхильні виборки і інсинуації короткозорих представників книської провінціальної влади не могли досі і не можуть сторкнути Раднарком з його позиції супроти нашої Академії. Оборону, вирозуміння насутих потреб, посилення матеріальну піддержку — це все знаходила Академія від найвищої влади".

Та останніми часами В.У.А.Н. не може поскаржитися на місцеву владу. Як каже знову академик А. Кримський, з подякою згадуючи імена Народних Комісарів Освіти т.т. В. Затонського, О. Шумського, Г. Гринька, Я. Ряпко, що "відколи Г. Гринько став на чолі книського Губвиконкому, Академія Наук не може вже скаржитися на неприхильне відношення місцевої влади".

Покращало й матеріальне становище співробітників Академії.

"Ненастанна турбота про шматок хліба, яка давній гнобила всіх своїх стихійним гнітом, тепер, як бачимо, відій-

шла в царину переказів", каже про це А. Кримський.

Керує В.У.А.Н. Спільне Зібрання чи Академічна Рада — (найвищий орган Академії) на чолі її стоїть голова-президент Академії Наук. Протягом цих п'яти літ голова мінявся не раз. Тепершнім головою є академик В. І. Липський, а секретарем А. С. Кримський.

Всіх членів академіків зараз є 38, при чому 15 з них живе поза межами Києва (з позволом М. Грушевського на Україну за межами Києва залишилось тільки 14).

Перші роки "Спільному Зібранню" доводилося видавати увагу переважно організаційній праці і це відбивалося на праці організації, науковій, та останнім часом і це налагодилось, бо з головною організаційною роботою вже "Спільне Зібрання" скінчило.

"Спільне Зібрання" не тільки керує справами Академії, але ще й видає теми академічними установами, що не прив'язані до одного якогось відділу Академії, але мають вагу для всіх відділів. Тільки одна з цих установ, а саме комісія для складання Енциклопедичного словника перебуває в майже безвиїдному становищі, не зважаючи на те, що велику частину роботи вже зроблено. Справа видання (і дальшого складання) Енциклопедичного словника гальмується тому, що вона вимагає витрати величезних коштів, на що важко зараз спромогтися, бо чекають виконання інші більш негайні потреби її справи.

До успішних установ і навіть "блискуче успішних", як зазначає А. Кримський, належать: а) Всенародна Бібліотека, б) Музей Мистецтва, в) Центральний Архів давніх Актів, г-д) Антропологічно-Етнографічний музей ім. Вовка і близько з ним сполучена Фотографічна Лабораторія, е) Комісія для краєзнавства.

а) Всенародна Бібліотека України це та з установ В.У.А.Н., що проробила найбільшу роботу й дала найбільше здобутків. Мета її — 1) на зразок великих світових бібліотек зібрати й зробити приступною для користування дослідників і інших читачів всю найгодовнішу літературу по всіх галузях людського знання, у всіх народів всесвіту за всі часи існування і 2) спеціальне

Підкреслення А. Кримського.

3 міжнародного робітничого руху

КОНГРЕС МІЖНАРОДНОГО ОБ'ЄДНАННЯ РОБІТНИЧОЇ КООПЕРАЦІЇ

Як доносить європейські часописи, в перших днях цього місяця відбувся в бельгійському місті Гент конгрес Міжнародного Об'єднання Робітничої Кооперації, в якому брали участь і радянські делегати т.т. Гетлер (від Радянської України), Бару, Фейгін і Вудлфон.

На цім конгресі виступив з сильною промовою, що викликала гучні оплески, тов. Бару, котрий порушив справу про розброєння. Тов. Бару гостро критикував дрібно-буржуазні пафистські погляди й протестував проти резолюції, ухвалені конгресом Об'єднання Робітничої Кооперації в 1921 році в Базелі, в якій було висуто принцип оборони батьківщини. "Кожна капіталістична війна, — сказав промовець, — агресивна чи оборонна, є злочинство, проти якого пролетаріат повинен боротися. Окупація Руру доводить цілковито безсила пафизм. Ми повинні закинути всі кооператорів до немилосердної класової боротьби і до підтримки виступів мас для повалення буржуазного ладу".

Тов. Фейгін, що виступив потім, довів у своїй промові цілковиту даремність зв'язку Об'єднання з Лігою Націй, котра, окрім багатьох дечого иншого, відмовляється рахуватися з резолюціями Об'єднання. Тов. Фейгін запропонував припинити всякий зв'язок з Лігою Націй і рішуче добиватися об'єднання всіх пролетарських сил.

Тов. Вудлфон нагадав у своїй промові про резолюцію, внесену тов. Хінчумом до зібрання Виконкому Об'єднання у лютому 1923 року і настанову на встановленні зв'язку з Профінтерном, зазначаючи, що тільки співробітництво Об'єднання з обома Інтернаціональними профілоком полегчить утворення єдиного фронту робітничого руху, що вважається основним завданням Профін-

терну. Промовець, не зважаючи на опозицію з боку бюро конгресу, запропонував від імені радянської, чехословацької, англійської та болгарської делегацій надіслати привітання 35 тисячам, страйкерів — бельгійським робітникам — на знак солідарності Кооперативного Робітничого Об'єднання з пролетаріатом.

Далі виступив англійський делегат, що висловився за розброєння. Після нього виступив делегат болгарської робітничої кооперативної організації "Визволення", що звернувся до конгресу з закликом протестувати проти розпуску болгарським урядом цієї організації під тим приводом, що ніби то вона сприяла розвиткові комуністичної діяльності в Болгарії. Конгрес Об'єднання зустрів цей заклик з цілковитим співчуттям, за винятком лише одного болгарського мешовника, що висловився проти протесту, підкресливши "необхідність збереження принципу невтручання у внутрішньо-політичні справи країн".

БУРЖУАЗІЯ ПРИВІТАЛА ГАЗЕТУ ГЕГЛУНДА.

В Штокгольмі вишло перше число нової газети "Неа Політикен", що її видає Геглундова група "правих комуністів". Це остаточно відорвалися від Комуністичної Партії Швеції. Вся буржуазна преса зустріла нову газету привітальними статтями. Перше число геглундівської газети заповнене нападами проти лівого крила шведської Комуністичної Партії та проти шведського представника Комінтерну.

"Неа Політикен" заявляє, що геглундова група продовжує існування як самостійна партія. Однак ліве крило шведської Комуністичної Партії підстави численних відомостей із провінції заперече життєздатність Геглундівської групи, при чому зазначає, що більшість шведської Комуністичної Партії іде за Комінтерном.

ТЕЛЕГРАМА ПРЕДСТАВНИКІВ КОМПАРТІЇ ДО СУН-ЯТ-СЕНА.

Член Центрального Комітету англійської Комуністичної Партії, МекМанус, зредставник французької Комуністичної Партії, Трен, та представник американської Компартії, Амтер, надіслали 4-го вересня до Кантону, президентові Південно-китайської Республіки Сун-Ят-Сену таку телеграму:

Представники Комуністичної Партії Англії, Франції та Америки вітають початок національно-революційного руху китайського народу. З задоволенням і гарним співчуттям, стежучи за Вашою героїчною боротьбою проти підлої змови англо-американсько-французького імперіалізму ми закликаємо Вас, що зробимо все, щоб викрити злочинну авантюру МекДоналда, Ерріо та Кудлуджа в очей трудящих мас і попередити виконання їхнього диявольського плану.

МекМанус, Трен, Амтер.

БЕЗРОБІТТЯ В АНГЛІ ЗРОСТАЄ.

Статистичні дані виказують, що безробіття в Англії зростає далше зростає. Число безробітних доходить до 1,120,000. Не зважаючи на запевнення буржуазної преси, що безробіття в Англії проміне, воно не зменшується. Безробіття поширюється в залізничній та сталевій, а в зв'язку з цим і вугільній промисловостях.

КОМПАРТІЯ ДОПОМАГАЄ СТРАЙКУЮЧИМ.

Бельгійська компартія оголосила відозву до робітників Бельгії, щоб дали допомогу страйкующим майнерам округи Боринаж. Компартія закликає робітників бути готовими дати майнерам не тільки матеріальну поміч, а й активними заходами.

Відновляйте передплату на "Українські Робітничі Вісті".

своєрідне завдання, якого не виконала ні одна бібліотека на всім світі — утворити як найповніший спеціальний відділ "Україніка" й зібрати в ньому та зробити приступною для користування всю літературу, що торкається України, українського народу, де-б і коли-б він не жив, і всіх народів, що жили та живуть на території України".

Точного числа книжок фонду Всенародної Бібліотеки академик А. Кримський не дав, бо сортування книжок ще не закінчилося. Приближне число книжок (разом з філіями) 1,100,000—1,150,000 томів.

Добувалися книжки для бібліотеки ріжними шляхами: 1) низку бібліотек було куплено, 2) багато бібліотек, збірков, окремих книжок було бібліотеці подаровано, 3) крім того один примірник кожної нової книжки, що виходить на території У.С.Р.Р. обов'язково надсилається до бібліотеки (з 1922 р. обов'язково надсилаються всі нові книжки й з Р.С.Ф.Р.Р.) і 4) кілька тисяч томів Всенародна Бібліотека дістала шляхом обміну.

Бібліотека має самі ріжноманітні книжки, ріжними мовами, в ріжних галузях, ріжних століттях.

Бібліотека ще не укомплектована й не всі книжки занесено в каталог, бо їх ще не всі зведено до купи, але всі такі приступними для читачів є вже 280,000 томів.

Бібліотека має свою читальню, зрост якій починається в 1922 р., а особливо швидкого темпу набирає з жовтня 1923 року.

Бібліотека влаштує й виставки книжок. Організація виставок набула особливо розвинуто в 1923 р. Було організовано 18 виставок (в 1922 тільки — 2).

Табож підкреслення його.

1. По історії Р.К.П. і К.П. (6.У.).
2. Про історичний матеріалізм.
3. Творів Маркса й Енгельса та літератури про них.
4. Плеханівська виставка з нагоди роковин смерті.
5. Про XII. З'їзд Р.К.П.
6. Ленінська виставка.
7. Виставка творів наших видатних теоретиків і практиків марксизму.
8. Виставка книг по полігратомі.
9. Про наукову організацію праці.
10. Про сучасний стан Європи.
11. Жовтнева революція в Р.С.Ф.Р.Р. і У.С.Р.Р.
12. Німеччина на передодні жовтня.
13. Постійна виставка нових книжок з періодичною заміною новими.
14. Постійна виставка нової "Україніка".
15. Постійна виставка нової ходової журналістики Р.С.Ф.Р.Р. та У.С.Р.Р.
16. Виставка закордонної журналістики.
17. Виставка всієї журналістики Р.С.Ф.Р.Р. і закордонної за 1923 р.
18. Участь у першій Всеукраїнській виставці друку.

Ці виставки, дякуючи тому, що вони задовольняли самі найбільші потреби читачів, мали велику вагу й викликали зацікавленість, особливо виставка про жовтневую революцію.

Видавничу діяльність бібліотеки не могла широко розвинути через брак коштів. Всенародна Бібліотека має дві філії у Вінниці на Поділля та в Києві; вони також широко розвернули свою діяльність. Звичайно Всенар. Бібліотека має перед собою низку завдань, які з часом мабуть виконає, бо кажемо знову що галузь своєї роботи В.У.А.Н.

ЛОЙД ДЖОРДЖ ЗАГОВОРІВ ПРО ГАЛИЧИНУ.

В лондонській газеті "Дейли Кроулік" віднесена стаття Лойда Джорджа, присвячена європейським перспективам. Лойд Джордж зазначає, що не тільки Версальська угода, скільки інші угоди є причиною напруженого стану Європи. Зокрема Лойд Джордж особливо підчеркує небезпеку, яка загрожувала С.Р.С.Р. від того, що Бесарабія знаходиться в руках Румунії, а частина Білорусії в руках Польщі. Про Західню Україну Лойд Джордж пише: "Польща силою задержує під своєю владою провінції, в яких тільки третя частина польська. Інші-ж дві — симпатизують Радам; й тягнуться до Радянської України. Коли в Західній Україні почнеться повстання галицьких селян, подібне до ірландського повстання, яке ми мали кілька років назад, то навряд чи Ради будуть мовчки дивитися, як придушуть повстання".

Лойд Джорджові не подобається також становище на Балканах. Він називає Балкани "кратером, з якого йде дим".

СТРАЙК МЕТАЛІСТІВ В АВСТРІЇ.

В Австрії застрайкувало чимало металургійних заводів. Причина страйкового руху та, що підприємці відмовилися задовольнити вимоги металістів, що до підвищення заробітної платні та поліпшення загальних умов праці.